

1. Bakgrund

I enlighet med revisionsplanen för 2006 genomfördes under hösten en fördjupad granskning som syftar till att bedöma kartlägga och bedöma Locum AB:s styrning och kontroll av verksamheten avseende brand- och skalskydd. Skalskydd är avgränsat till att avse byggnadens omslutningsyta/fasadliv. Granskningen har genomförts med anlitan av Öhrlings PriceWaterhouseCoopers, projektledare på revisionskontoret har varit Max Eliasson. Konsultens rapport bifogas i sin helhet.

Revisionen vid Stockholms läns landsting har under de senaste åren haft ökad uppmärksamhet mot säkerhetsarbetet inom landstinget.

I projektrapport nr 25/2005 "Sjukvårdens säkerhetsarbete" gjordes bland annat iakttagelsen att brandskyddet för verksamheter i landstingsägda lokaler ställer krav på en bättre fungerande samverkan mellan verksamhetsansvarig nämnd/styrelse och Locum AB.

2005 antog landstingsfullmäktige policy och gemensamma riktlinjer för säkerheten inom hela landstinget. Syftet är att ge vägledning för arbetet med riskhantering och säkerhetsfrågor. Att efterleva lagstiftningen utgör minimikrav på skyddsåtgärder. I riktlinjerna anges, utöver lagkrav, särskilt angelägna skyddskrav för landstingskoncernen inom 15 områden däribland brandskydd, säkerhet i landstingsägda fastigheter och skydd mot intrång.

2. Konsultens rapport

2.1 Läsanvisning

Den bilagda konsultrapporten innehåller i avsnitt 1 uppdragsbeskrivning, granskningens genomförande/metod och läsanvisning. I avsnitt 2 görs en samlad bedömning av granskningen. Avsnitt 3 behandlar utgångspunkter i lagstiftning och policys samt Locums arbete. Avsnitt 4 och 5 behandlar fördjupad granskning av Huddinge sjukhusområde respektive Sabbatsbergs sjukhusområde.

2.2 Iakttagelser och rekommendationer

Locum AB:s styrning och kontroll av det systematiska brandskyddsarbetet samt det yttre skalskyddet

Locum har under senare tid givit brandskyddet ökad vikt och stärkta resurser genom framtagande av riktlinjer för det organisatoriska och byggnadstekniska brandskyddet. Centralt placerade funktioner i form av

säkerhetsspecialist och brandspecialister ska utgöra stöd för och styrning av den operativa verksamheten vid respektive fastighetsområde.

Det saknas dock *riktlinjer för det samlade säkerhetsarbetet* där brandskydd och tillträdesskydd utgör enskilda delar liksom full *praktisk tillämpning* av den policy med som fastställts att gälla för all verksamhet i inför 2006. Det råder otydligheter om hur samverkan och gränsdragningar mellan Locum och hyresgäster ska realiseras i det dagliga arbetet. Ett arbete som omfattar många aktörers ansvar såsom fastighetschef, driftentreprenör, driftförvaltare, säkerhets- och brandspecialister samt hyresgäst. Härvid är det önskvärt att Locums samordningsansvar för brandskyddet inom landstingets egna fastigheter klargörs i bolagets riktlinjer för brandskyddet samt tydliggörs i avtal som tecknas med hyresgäster och driftentreprenörer.

Det är *angeläget att en handlingsplan utarbetas för hur det systematiska brandskyddsarbetet ska utvecklas*. Det är viktigt att det inom Locum säkerställs att den ambitionsnivå som anges i landstingets riktlinjer för säkerhet och bolagets riktlinjer för brandskydd omsätt vid respektive fastighetsområde utifrån de lokala förutsättningarna.

Utifrån granskningen har det också framkommit synpunkter på att *samordningsansvaret för brandskyddet behöver uppmärksammas i de fall fastigheterna inte förvaltas av Locum*. Detta ska enligt landstingets riktlinjer för säkerhet framgå i avtal med fastighetsägare/-förvaltare. Denna iakttagelse har lyfts fram tidigare av revisionskontoret i samband med granskning av sjukvårdens säkerhetsarbete, projektrapport nr 25/2005.

Locum har enligt landstingets riktlinjer ett fastighetsägaransvar för säkerheten i förvaltade landstingsägda fastigheter, som utöver brand och funktion även omfattar intrångsskydd. När det gäller fastigheter med flera hyresgäster anger riktlinjerna att Locum har ett särskilt samordningsansvar. Gränsdragningen mellan vad som åligger fastighetsägaren respektive hyresgästen skiljer sig mellan fastigheter och även mellan hyresgäster, enligt vad som uppges i intervjuer, och är i viss omfattning en förhandlingsfråga mellan Locum och hyresgästen.

Locums säkerhetsspecialister har lagt ned betydande arbete med att kartlägga befintligt skydd mot intrång och att upprätta anvisningar till stöd för projektering och upphandling av tekniskt skydd i förvaltade sjukhusfastigheter.

Granskningen ger bilden av att såväl Locums säkerhetsspecialister som säkerhetsfunktioner inom landstingets verksamheter har höga ambitioner att utveckla säkerheten inom fastigheterna, men att *systematiskt och organiserat samarbete mellan fastighetsägarens representant (Locum) och verksamheterna inte har förekommit*. Ett initiativ till regelbunden dialog med landstingets säkerhetschefer togs dock av Locum under hösten 2006 genom att kalla till ett första informationsmöte i början av december. Det finns ett utpräglat affärsmässigt förhållningssätt mellan Locum och verksamheterna.

Granskningen visar att det behövs ett *effektivare resursutnyttjande genom en mer utvecklad och organiserad samverkan mellan Locum och säkerhetsfunktionerna inom landstingets verksamheter*. Det gäller även andra hyresgäster när det gäller skydd mot intrång genom bland annat möjligheter att införa säkerhetssystem baserat på ett gemensamt tekniskt grundkoncept, samordnad drift och underhåll, samordnade upphandlingar etc.

Huddinge sjukhusområde

Det har vid granskningen framkommit brister i den skriftliga redogörelsen för brandskyddet avseende Karolinska Universitetssjukhuset Huddinge. Brister som uppmärksammats av räddningstjänsten och lett till att flera förelägganden riktats mot Landstingsfastigheter i egenskap av fastighetsägare.

Enligt riktlinjerna ska verksamheten utarbeta mål för säkerheten. Vid Karolinska Universitetssjukhuset i Huddinge har, så vitt granskningen visar, sjukhuset övertagit allt ansvar vad gäller skydd mot intrång, med undantag för de utrymmen som tillhör fastighetens drift. Motivet är att Locum i huvudsak har en hyresgäst för hela sjukhuset. Säkerhetsfunktionen inom Karolinska Universitetssjukhuset i Huddinge har egna riktlinjer och strategier för tekniskt skydd.

Sabbatsbergs sjukhusområde

Granskningen visar att företrädare för fastighetsägaren inte regelmässigt deltagit vid räddningstjänstens tillsyner vid Sabbatsbergs sjukhusområde.

Inom Sabbatsbergs sjukhusområde, med ett antal hyresgäster, ansvarar respektive hyresgäst för intrångsskydd vad gäller sina lokaler, medan Locum ansvarar för allmänna utrymmen, till vilka hör entréer. Ett samordnat ansvar för hela fastigheten saknas därför vad gäller skydd mot intrång. En konsekvens av detta är att t ex det byggnadsomslutande skalskyddet (dvs. skydd mot intrång till byggnad) för byggnadskomplexet,

som inrymmer sjukhusdelen, är ansvarsmässigt uppdelat på respektive hyresgäst och Locum.

3. Revisionskontorets kommentarer

Granskningen syftar primärt till att kartlägga och bedöma Locum AB:s styrning och kontroll av det systematiska brandskyddsarbetet samt det yttre skalskyddet. Brandskyddsfrågor och yttre skalskydd är naturligtvis mycket viktiga frågor i alla landstingets verksamheter. En avgränsning har gjorts i denna granskning, ansatsen för granskningen är att titta på dessa områden utifrån ett fastighetsägarperspektiv dvs. Locum/Landstingsfastigheter. Förutom genomgång av Locums organisation, regelverk och rutiner valdes två fastighetsområden ut. Dels Karolinska universitetssjukhuset i Huddinge som ett exempel på en mycket stor fastighet med hög grad av komplexitet och som i stort sett har en dominerande hyresgäst. Dels Sabbatsbergs sjukhusområde som ett exempel på en fastighet med många hyresgäster.

Brand är ett av de största hoten mot landstingets verksamheter. Det är av största vikt att lagar, regler och landstingets riktlinjer följs för att minimera riskerna i samband med brand. Det måste finnas tydliga gränsdragningar /ansvarsfördelningar mellan fastighetsägare och hyresgäst, detta gäller även i externt förhyrda lokaler.

Locum AB har i rapporteringen till sin styrelse en incidentrapportering. Denna sker regelbundet till varje styrelsemöte. Vid en genomgång av denna rapportering för tiden januari-november 2006 kan revisionskontoret konstatera att bränder av mindre omfattning inträffat vid 5 tillfällen och att stöld, inbrott eller skadegörelse inträffat vid 7 tillfällen.

Yttre skalskydd är även det ett mycket viktigt område när det gäller att trygga patienters/resenärers och medarbetares miljö.

För båda dessa områden är verkligheten sådan att det oftast involverar stora organisationer många olika aktörer. Således är risken för gränsdragningsproblem stor.

Enligt landstingets policy och riktlinjer för säkerhet har Locum ett särskilt samordningsansvar när det gäller brandskydd i landstingets fastigheter. Utdrag ur landstingets policy och riktlinjer för säkerhet, LS 0411-2055, sidorna 22-27, som har särskild relevans för denna granskning bifogas denna rapport (bilaga 2).

I granskningen konstateras att det är just detta *samordningsansvar som inte alltid fungerar tillfredsställande*. Exempel på detta är att Locum inte alltid

deltar vid räddningstjänstens tillsyner vid Sabbatsbergs sjukhusområde. *Det är av största vikt att bolaget preciserar vad detta samordningsansvar innebär samt förankrar detta i organisationen.* Detta bör bl.a. komma till uttryck i tydliga skrivningar kring ansvarsfrågorna i avtal och överenskommelser. Locum har under granskningen tagit fram förslag på avtalsskrivning som gäller arbetsfördelning i brandsäkerhetsfrågor mellan Locum och hyresgäst (bifogas som bilaga 1 till konsultrapporten).

Det är otillfredställande att den i lag föreskrivna skriftliga redogörelsen för brandskydd avseende Karolinska Universitetssjukhuset Huddinge inte ingivits i tid och att man delgivits föreläggande. Locum har vid träff med Södertörns brandförsvaret i december 2006 gått igenom vilka delar av redogörelsen som behöver förtydligas. Bolaget kommer också att införa ett nytt system för framtagande av redogörelserna.

Även när det gäller säkerheten i fastigheterna har Locum enligt landstingets riktlinjer ett samordningsansvar. Landstingets fastigheter är ofta stora och komplexa vilket medför att säkerhetsarbetet, i likhet med brandskydd, involverar många olika aktörer med risk för gränsdragningsproblem. Dessa skall enligt riktlinjerna belysas. När det gäller det yttre skalskyddet konstateras i granskningen att Locum lagt ner ett betydande arbete på att kartlägga befintligt skydd och har upprättat anvisningar för det tekniska skyddet. Även här är det viktigt att samarbetet fungerar i det dagliga arbetet. Rutinerna måste vara utformade på ett sådant sätt att de säkerställer att de personer som arbetar med frågorna på daglig basis involveras.

Anvisningar och rutiner måste belysa och minimera risken för att ansvaret hamnar mellan olika ansvariga. T.ex. så har på Huddinge Locum ansvar för skalskyddet för lokaler som tillhör fastighetens drift medan hyresgästen ansvarar för övriga utrymmen. På Sabbatsberg med många olika hyresgäster ansvarar Locum för allmänna utrymmen medan hyresgästerna ansvarar för sina resp. utrymmen. Dessa exempel visar på behovet av helhetssyn när det gäller skalskyddet för hela fastigheten. Det är viktigt att avtal och överenskommelser även innehåller en helhetssyn när det gäller det yttre skalskyddet för en fastighet.

Locum har redan påbörjat ett flertal aktiviteter för att åtgärda de brister som granskningen påvisar. Bland några kan nämnas:

- Anställning av ytterligare två brandsäkerhetsspecialister
- En ny tjänst – verksamhetscontroller risk och sårbarhet
- Framtagande av rutin för skriftlig redogörelse av brandskyddet till brandtillsynsmyndigheten
- Möten med verksamheternas säkerhetschefer

- Avtalsmodell för överenskommelse av hantering brandsäkerhetsfrågor (exempel finns som bilaga 1 till konsultrapporten)
- Rekryterat en handläggare i syfte att ytterligare förbättra myndighetsbesiktningsförfarandet och hanteringen av åtgärder efter dessa.

Revisionen kommer att följa arbetet av hur Locum åtgärdar de rekommendationer som framförts i rapporten i den kommande revisionen.

I tidigare gjord granskning gällande brandskydd "Granskning av brandskyddet vid Södersjukhuset och Sjukvården Salem, Nykvarn och Södertälje", projektrapport nr 25/2005, noterades bl.a. att brandskyddet för verksamheter i landstingsägda lokaler kräver fungerande samverkan mellan verksamhetsansvarig nämnd/styrelse och Locum. Till viss del kvarstår denna iakttagelse. Det är av största vikt att resurser avsätts för detta arbete.

Riskerna vid inträffande av brand är alltför stora för att det skall tillåtas råda oklarheter om ansvars- och samverkansfrågorna. Det är viktigt att de goda ansatserna som Locum initierat fortsätter med full kraft.

Max Eliasson
Projektledare